

TEMATYKA
KOPERNIKOWSKA
W FILATELISTYCE

Wstrzymał
słońce
ruszył
ziemię

Wstrzymał
słońce
ruszył
ziemię

Wstrzymał
słońce
ruszył
ziemię

Wstrzymał
słońce
ruszył
ziemię

Wstrzymał
słońce
ruszył
ziemię

Wstrzymał
słońce
ruszył
ziemię

Wstrzymał
słońce
ruszył
ziemię

Wstrzymał
słońce
ruszył
ziemię

Wstrzymał
słońce
ruszył
ziemię

Wstrzymał
słońce
ruszył
ziemię

Wstrzymał
słońce
ruszył
ziemię

Wstrzymał
słońce
ruszył
ziemię

MUZEM OKRĘGOWE W TORUNIU
TORUŃ 1970

TEMATYKA
KOPERNIKOWSKA
W
FILATELISTYCE

KATALOG

TEMATYKA
KOPERNIKOWSKA
W
FILATELISTYCE

WYSTAWĘ PT. „TEMATYKA KO-
PERNIKOWSKA W FILATELIS-
TYCE” ZORGANIZOWAŁO MUZEUM
OKRĘGOWE W TORUNIU W RAMACH
PROGRAMU WIECZORNICY DLA UCZ-
CZENIA 497 ROCZNICY URODZIN
WIELKIEGO TORUŃCZYKA

TEMATYKA
KOPERNIKOWSKA
W FILATELISTYCE

KATALOG

MUZEUUM OKRĘGOWE W TORUNIU
TORUŃ 1970

Opracowanie tekstu, wybór ilustracji i przygotowanie wystawy:
Janina Mazurkiewicz
Opracowanie graficzne: Zygfryd Gardzielewski

Za udzieloną pomoc przy organizowaniu wystawy oraz za wypożyczenie brakujących eksponatów Dyrekcja Muzeum Okręgowego w Toruniu składa serdeczne podziękowanie

Irenie Zielińskiej — Naczelnikowi Wydziału Emisji Znaczków w Ministerstwie Łączności w Warszawie

Dyrekcji Muzeum Poczty i Telekomunikacji we Wrocławiu

Janowi Sawczak-Knihinickiemu — Prezesowi Polskiego Związku Filatelistów Oddziału Toruńskiego

Filatelistom Toruńskim:

Klemensowi Algusiewiczowi

Stefanowi Burhardtowi

Ottonowi Karwowskiemu

Józefowi Kowskiemu

Janinie Myślińskiej

Gertrudzie i Bogdanowi Piotrowskim

E. 691/20

Wśród licznych dziedzin kolekcjonerstwa na jedno z czołowych miejsc na świecie wysuwa się obecnie filatelistyka zajmująca się gromadzeniem znaków pocztowych.

Jej początki sięgają połowy XIX w. Pierwszy pojęcie to wprowadził francuski zbieracz Herpin łącząc dwa wyrazy greckie *phileo* — lubię, *ateleia* — zwolnienie od opłaty. Od tych dwóch wyrazów utworzono międzynarodowy termin filatelistyka.

Inicjatorem systemu znaczkowego był w 1836 r. Austryjak L. Koszier. Projekt swój przedstawił władzom pocztowym w Wiedniu, które go jednakowoż nie zaakceptowały. W 1840 r. natomiast został on wykorzystany w Anglii przez drukarza i księgarza Londyńskiego Jamesa Chalmers'a. W literaturze filatelistycznej on uchodzi za wynalazcę znaczka. W latach sześćdziesiątych ubiegłego wieku znaczki przyjęły się w pocztach wszystkich większych państw, a w następnych zrobiły zawrotną karierę w najbardziej szeroko pojętym ich kolekcjonerstwie początkowo zmierzającym do posiadania przez filatelistów pełnych kompletów wydrukowanych znaczków. Równocześnie z kolekcjonerstwem znaczków narasta wiedza o samych znaczkach, ich odmianach, rozpoznawaniu i klasyfikowaniu. Pierwszy katalog znaczków opracowano w 1863 r. Od tego momentu wszystkie znaczki są ewidencjonowane. Znaczki zaczynają spełniać rolę propagandową, w nich jak w zwierciadle odbijają się dzieje każdego państwa. Wśród młodzieży wyrabiają przyszłe zainteresowania. Wielomilionowe ich nakłady przynoszą poszczególnym krajom coraz większe dochody.

Duża ilość znaczków i ich zróżnicowanie tematyczne kształtują sylwetki 5

filatelistów zakładających kolekcje problemowe poświęcone wybranym motywom reprezentującym obecnie niemal wszystkie dziedziny życia politycznego, społecznego naukowego i kulturalnego. Zasadniczego znaczenia nabiera forma i technika wykonania poszczególnych znaczków, które niejednokrotnie są dziełami sztuki małej poligrafii.

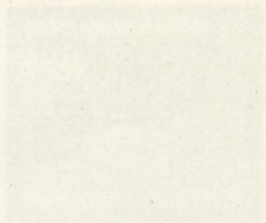
Od początku XX w. zakres filatelistyki rozszerzył się, obejmując m. in. obok znaczków, koperty z naklejoną nową ich serią stemplowaną w pierwszym dniu ich obiegu zainicjowane ok. 1930 r. w USA, które od angielskiej nazwy First Day Cover nazwano międzynarodowym skrótem FDC, kasowniki propagandowe oraz karty pocztowe.

Wśród różnicowanej tematyki, która znalazła odbicie na znakach pocztowych polskich, europejskich i pozaeuropejskich reprezentowana jest również tematyka kopernikowska.

Muzeum Okręgowe w Toruniu — Oddział „Dom Kopernika” pragnąc w dziale ikonografii zgromadzić jak najbardziej kompletny materiał dotyczący dziejów kultu wybitnego uczonego z przełomu dwóch epok średniowiecza i renesansu zebrało również zbiór filateliów o tematyce kopernikowskiej. Zbiór ten uzupełniony przez filatelistów toruńskich zaprezentowano społeczeństwu na wystawie zorganizowanej dla uczczenia 497 rocznicy urodzin astronoma. Ekspozycja w układzie chronologicznym obok znaczków wydawanych od 1923 r. w seriach upamiętniających jubileusze, kongresy, sylwetki wielkich uczonych, zabytki, ukazuje bloki, FDC, kasowniki okolicznościowe i karty pocztowe.

POLSKA RZECZPOSPOLITA LUBOWA

K A T A L O G

Wydawnictwo Państwowe Zakład Wydawniczy „Nauka” Warszawa 1984

Niektóre państwa wydały znaczki pocztowe poświęcone Kopernikowi
w 500. rocznicę jego urodzin. Na nich widnieją jego portrety i
inne symbole związane z jego działalnością. Wykazujemy państwa,
które wydały znaczki o tematyce kopernikowskiej.

K O P E R N I K

Mapka z oznaczeniem państw, które wydały znaczki o tematyce kopernikowskiej

POLSKA RZECZPOSPOLITA LUDOWA

1923 r. (VII—XII)

Seria: KOPERNIK I KONARSKI, nr 164—166

Wydanie okolicznościowe z okazji 450 rocznicy urodzin Kopernika i 150 rocznicy utworzenia Komisji Edukacyjnej.

nr 164

wartość: 1000 mk

barwa: a) niebieski (walec I)

b) ciemnoniebieski (walec I)

c) ciemnoniebieski (walec II)

Znaczek drukowano dwoma walcami, w pierwszym na twarzy Kopernika występują kreskowane cienie, a orzeł ma kropkę na piersi, w drugim subtelniejszy rysunek bez kresek na twarzy i bez kropki na piersi orła

nr 166

wartość: 5000 mk

barwa: a) karminowy

b) karminowo czerwony

papier biały, gładki, średni

ZL 10^{1/2} i 12 lub ZG 13^{3/4}

Znaczkę tłoczono na maszynie rotacyjnej drukiem wypukłym kreskowym. Znane są egzemplarze cięte obu wartości pochodzące z makulatury. Próby znaczka o wartości 1000 mk odbijano z kliszy pojedynczej o barwach: pomarańczowej, oliwkowej, granatowej, fioletowej, sepia po 1000 sztuk. Rysunek znaczków obydwu wartości przedstawia popiersie Mikołaja Kopernika według toruńskiego portretu astronoma z I ćw. XVI w., w owalu ozdobionym liśćmi laurowymi z napisem KOPERNIK ujętym dwoma kolumnami, u góry napis: POCZTA POLSKA. Na dolnej krawędzi w środku tarcza z godłem państwowym, po bokach w ozdobnych kartuszkach wartości 1000 mk lub 5000 mk.

Pod względem opracowania graficznego ten pierwszy znaczek o tematyce Kopernikowskiej należy zaliczyć do nieudanych. Wizerunek Kopernika jest nieproporcjonalny w stosunku do powierzchni wypełnionej zbyt dużą ilością rozdrobnionych elementów (ramki, kolumny, godło, napisy). W miesięczniku „Grafika Polska” z lipca 1923 r. zarzucono znaczкови „...nieporadność graficzną i nieudolność techniczną, która przynosi Kopernikowi raczej ujmę niż popularyzację jego osoby...” Według opinii tego pisma podobizna Kopernika jest raczej karykaturą niż portretem.

Zbiory Muzeum Okręgowego w Toruniu — Oddział „Dom Kopernika”

1933 r. (2. I.)

ZNACZEK OKOLICZNOŚCIOWY Z OKAZJI 700-LECIA ZAŁOŻENIA TORUNIA

nr 258

wartość: 60 gr

barwa: niebieski, próby na różnych gatunkach papieru w różnych barwach: fioletowoszarej, zielonej, jasnoniła, ciemnobrunatnej, ceglastej, ultramaryny

papier: biały, gładki, gruby, W. zn. 2 trąbki pocztowe zwrócone ustnikami: G do góry, lub D w dół, Zł 11¹/₂, z makulatury znane są znaczki nieząbkowane

autor projektu: nieznan

technika: Arkusze tłoczono drukiem wklęsłym kreskowym na płaskiej prasie

Rysunek znaczka przedstawia widok ratusza w Toruniu wraz z pomnikiem Mikołaja Kopernika dłuta Fryderyka Tiecka z 1853 r. Na górnej krawędzi wartość 60 gr i napis: POCZTA POLSKA, u dołu między datami 1233 i 1933 napis: TORUŃ

nakład: 5 000 000 sztuk

Zbiory Gertrudy i Bogdana Piotrowskich

1945 r. (IV—V)

Seria: WIDOKI KRAKOWA, nr 362—366

Wydanie zwyczajne tzw. Krakowskie

nr 365

wartość: 3 zł

barwa: lila

papier: bezdrzewny, biały, satynowany, drzewny szarozółty, gąbczasty, ZL 11¹/₂

autor projektu: J. Wilczyk

technika wykonania: Znaczkę tłoczono w drukarni Narodowej w Krakowie, drukiem wkłęsłym, siatkowym z walców miedzianych. Celem sprawdzenia wytrawienia walców i przedstawienia odbitek Ministerstwu Poczty i Telekomunikacji do akceptacji sporządzono szereg odbitek próbnych. Podczas druku znaczków, arkusze z defektami odkładano na makulaturę, która pozostała nieząbkowana. Na skutek niedostatecznej kontroli podczas druku poważne ilości druków nieprzeznaczonych do obiegu ukazało się w handlu filatelistycznym.

Rysunek znaczka przedstawia fragment dziedzińca Collegium Maius w Krakowie z pomnikiem Mikołaja Kopernika dłuta Cypriana Godebskiego. U góry z prawej strony znaczka wartość 3 zł, z lewej data 19. I. 1945, u dołu napis: POCZTA POLSKA.

nakład: 5 000 000 sztuk

Zbiory Muzeum Okręgowego w Toruniu — Oddział „Dom Kopernika”

1946 r. (10. X.)

Seria: WYDANIE OKOLICZNOŚCIOWE DLA UPAMIĘTNIENIA DZIEŁA KOMISJI EDUKACYJNEJ, nr 412—414

nr 413

wartość: 6+24 zł

barwa: niebieski

papier: biały, z czerwonymi i niebieskimi włóknami, ZR 11½

autor projektu: Edmund Bartłomiejczyk

technika wykonania: znaczki wykonano drukiem wkłęsłociatkowym w drukarni firmy Courvoisier S. A. w Le Chaux-de Fonds (Szwajcaria) pod nadzorem Dyrekcji Poczty w Bernie.

Rysunek znaczka przedstawia fragment dziedzińca Collegium Maius w Krakowie z pomnikiem Mikołaja Kopernika w Krakowie dłuta Cypriana Godebskiego. W dolnej części znaczka z lewej strony umieszczono inicjał Międzynarodowego Biura Wychowania-B.I.E., zaś z prawej wartość 6+24 zł

naktad: 102 500 sztuk

Znaczek nr 413 wydrukowano w ozdobnym arkusiku 12 sztuk oraz występuje on w bloku nr 9

Układ bloku: W środku arkusza znajdują się 3 ząbkowane znaczki, każdy w innym kolorze, w jednym rzędzie. Pod nimi mieści się dwuwierszowy napis: KOMISJA EDUKACYJNA / MIĘDZYNARODOWE BIURO WYCHOWANIA. Całość otoczona ozdobną ramką przerwaną u góry rysunkiem godła państwowego i napisem POCZTA POLSKA, u dołu zaś inicjałami B.I.E. W lewym dolnym rogu odbito numer bieżący bloku. Blok projektował Edmund Bartłomiejczyk. Cena sprzedażna bloku wynosiła 100 zł.

nakład: 27 000 sztuk

Zbiory Ottona Karwowskiego

4296

95 + 75 zł

1951 r. (25. VI.)

Seria: WYDANIE OKOLICZNOŚCIOWE Z OKAZJI I KONGRESU NAUKI
POLSKIEJ, nr 556—561

nr 560

wartość: 1,15 zł

barwa: brunatnofioletowy

papier: bezdrzewny, biały, ZG 12^{1/2} : 12^{3/4}

autor projektu: B. Brandt

technika wykonania: rotograwiura (druk wykonano walcami N.I.W.I.)

Rysunek znaczka przedstawia wizerunek Mikołaja Kopernika w owalu według obrazu Jana Matejki; boki znaczka ujęte fryzami ze stylizowanym ornamentem. Pod owalem u dołu z lewej strony astrolabium, a na banderoli napis: MIKOŁAJ KOPERNIK, z prawej zaś gałązka z liści laurowych. Na górnej krawędzi napis: I KONGRES NAUKI POLSKIEJ; u dołu między wartością napis: POCZTA POLSKA (wykazuje usterkę walca w postaci kropki zniekształcającej od góry literę T w wyrazie POCZTA).

nakład: 2 131 000 sztuk

arkusze sprzedażne drukowano po 100 sztuk

Zbiory Muzeum Okręgowego w Toruniu — Oddział „Dóm Kopernika”

1953 r. (22. V.)

Seria: WYDANIE OKOLICZNOŚCIOWE DLA UCZCZENIA PAMIĘCI MIKOŁAJA
KOPERNIKA, nr 667—668

nr 667

wartość: 20 gr

barwa: brązowy (barwa znaczków wykazuje różne odcienie)

papier: bezdrzewny, biały, ZR 12 : 12½ lub 11¼ : 11¾

autor projektu: B. Brandt

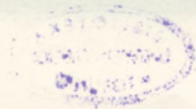
technika wykonania: staloryt, PWPW

Rysunek znaczka przedstawia Mikołaja Kopernika w swojej dostrzegalni we Fromborku według obrazu Jana Matejki. W górnej części znaczka umieszczono napis: 1473—MIKOŁAJ KOPERNIK—1543; u dołu między wartością znaczka napis: POCZTA POLSKA.

nakład: 61 240 sztuk

arkusze sprzedażne po 70 sztuk 7×10

Zbiory Muzeum Okręgowego w Toruniu — Oddział „Dom Kopernika”

nr 668

wartość: 80 gr

barwa: granatowy (wykazuje różne odcienie)

papier: bezdrzewny, biały, ZR 12^{1/2} : 12

autor projektu: Jan Marcin Szancer, St. Łukaszewski

technika wykonania: staloryt, PWPW

Rysunek znaczka przedstawia popiersie Mikołaja Kopernika na tle gwiazdowego nieba, trzymającego w rękach tablicę z systemem heliocentrycznym. W górnej części znaczka napis: POCZTA POLSKA, w dolnej MIKOŁAJ KOPERNIK 1473—1543

nakład: 98 700 sztuk

arkusze sprzedażne po 70 sztuk 10×7

Zbiory Muzeum Okręgowego w Toruniu — Oddział „Dom Kopernika”

1955 r. (III—V)

Seria: POMNIKI WARSZAWY, nr 761—768
Wydanie zwyczajne Ministerstwa Łączności
nr 765
wartość: 40 gr

barwa: czerwono fioletowy (wykazuje różne odcienie tła)
papier: bezdrzewny, podbarwiany, ZR A-12¹/₂ : 12³/₄, B-11³/₄ : 11¹/₂
autor projektu: E. John, Cz. Stania
technika wykonania: staloryt, PWPW

Rysunek znaczka przedstawia pomnik Mikołaja Kopernika dłuta Bertela Thorwaldsena. W górnej części znaczka napis POMNIK M. KOPERNIKA, u dołu napis: POLSKA.

nakład: 207 554 000 sztuk
arkusze sprzedażne drukowano po 100 sztuk

Zbiory Muzeum Okręgowego w Toruniu — Oddział „Dom Kopernika”

1959 r. (10. XII.)

Seria: WIELCY UCZENI, nr 988—993

Wydanie zwyczajne Ministerstwa Łączności

nr 993

wartość: 2,50 zł

barwa: fioletowy (wykazuje niewielkie różnice odcieni)

papier: bezdrzewny, biały, w. zn. trąbki pocztowe II, ZR 11 : 11¹/₄

autor projektu: Cz. Chludziński, S. Łukaszewski

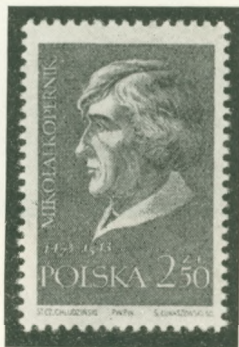
technika wykonania: staloryt, PWPW

Rysunek znaczka przedstawia głowę Mikołaja Kopernika ujętą w profilu. Wzdłuż lewej pionowej krawędzi umieszczono napis: MIKOŁAJ KOPERNIK, a w dolnej części liczby 1473—1543 i napis: POLSKA

nakład: 544 000 sztuk

arkusze sprzedażne drukowano po 80 sztuk (10×8)

Zbiory Muzeum Okręgowego w Toruniu — Oddział „Dom Kopernika”

1960 r. (25. XI.—28. XII.)

Seria: MIASTA POLSKIE, nr 1044—1061
Wydanie zwyczajne Ministerstwa Łączności

nr 1050

wartość: 80 gr.

barwa: niebieski

papier: biały, bezdrzewny, ZR 11 $\frac{1}{2}$: 11 $\frac{3}{4}$ lub 12 $\frac{3}{4}$: 12 $\frac{1}{2}$

autor projektu: A. Heindrich, E. Tirdiszek

technika wykonania: staloryt, PWPW

Rysunek znaczka przedstawia na tle nieba usianego gwiazdami widok Fromborka wraz z wieżą Kopernika. Na dolnej krawędzi napis: FROMBORK / POLSKA.

nakład: 14 800 sztuk

Zbiory Muzeum Okręgowego w Toruniu — Oddział „Dom Kopernika”

1961 r. (15. VI.)

Seria: WIELCY POLACY, nr 1988—1093
Wydanie zwyczajne Ministerstwa Łączności

nr 1092

wartość: 60 gr

barwa: fioletowo/czarny

papier: biały, W. zn. trąbki pocztowe II, ZR 11 : 11³/₄

autor projektu: A. Heindrich, E. Tirdiszek

technika wykonania: staloryt, PWPW

Rysunek znaczka przedstawia po lewej stronie w ozdobnej prostokątnej ramce
Mikołaja Kopernika na tle systemu heliocentrycznego, po prawej stronie napis:
POLSKA / 60 GR / MIKOŁAJ / KOPERNIK

nakład: 3 000 000 sztuk

Zbiory Muzeum Okręgowego w Toruniu — Oddział „Dom Kopernika”

1962 r. (21. VII.)

Seria: POLSKIE ZIEMIE PÓŁNOCNE, nr 1171—1176

Wydanie zwyczajne Ministerstwa Łączności

nr 1175

wartość: 2,50 zł

barwa: szarozielony

papier: kolorowany, ZG 11¹/₄

autor projektu: C. Kaczmarczyk, E. Konecki

technika wykonania: staloryt, PWPW

Rysunek znaczka z lewej strony bloczku zatytułowanego Polskie Ziemie Północne — Olsztyńskie przedstawia wieżę Mikołaja Kopernika we Fromborku. W górnej części znaczka z lewej strony herb Fromborka, XVI WIEK; na lewej pionowej krawędzi napis: WIEŻA GOTYCKA WE FROMBORKU, na prawej zaś OBSERVATORIUM KOPERNIKA

nakład: 1 000 000 sztuk

Zbiory Muzeum Okręgowego w Toruniu — Oddział „Dom Kopernika”

1964 r. (5. V.)

Seria: WYDANIE JUBILEUSZOWE 600-LECIA UNIWERSYTETU JAGIELLOŃSKIEGO W KRAKOWIE, nr 1337—1341

nr 1340

wartość: 60 gr

barwa: ciemnoniebieski

papier: biały kredowany, ZR 11 : 11 1/4

autor projektu: St. Małecki, Z. Kowalski

technika wykonania: staloryt, PWPW

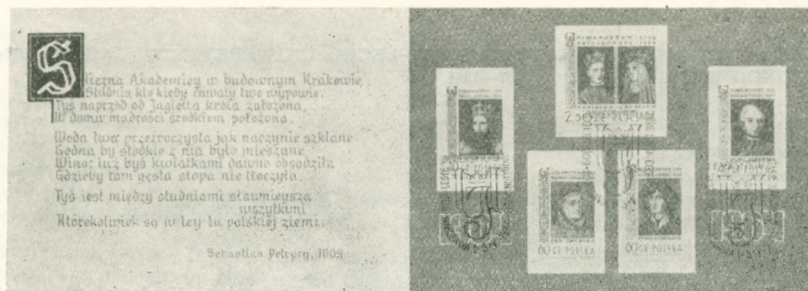
Rysunek znaczka przedstawia popiersie Mikołaja Kopernika. Na lewej pionowej krawędzi stylizowany fryz zakończony u góry ozdobnym inicjałem UJ przechodzącym w poziomy napis: NIWERSYTET 1364 / AGIELLOŃSKI 1964.

Pod popiersiem napis: MIKOŁAJ KOPERNIK / POLSKA.

nakład: 10 000 000 sztuk

Zbiory Muzeum Okręgowego w Toruniu — Oddział „Dom Kopernika”

1969 r. (26. VI.)

seria: ŻYCIE I DZIAŁALNOŚĆ MIKOŁAJA KOPERNIKA

Pierwsza seria jubileuszowa poprzedzająca Obchody 500-lecia urodzin Mikołaja Kopernika, składa się z trzech znaczków o różnych wartościach.

Numerów nie podano z uwagi, że w trakcie opracowywania katalogu znaczki nie figurowały jeszcze w Ilustrowanym Katalogu Znaczków Polskich z 1969 r.

wartość: 40 gr

barwa: wielobarwny

papier: biały

autor projektu: H. Chyliński, Z. Kowalski

technika wykonania: staloryt, PWPW

Rysunek znaczka przedstawia w dwóch prostokątach na miodowym tle z lewej strony wizerunek Mikołaja Kopernika według drzeworytu Tobiasza Stimmera, z prawej zaś ozdobny napis: WSTRZYMAŁ / SŁOŃCE / RUSZYŁ / ZIEMIĘ. Napisy na krawędziach poziomych: na górnej M. KOPERNIK 1473—1973, na dolnej wartość 40 gr POLSKA

Zbiory Muzeum Okręgowego w Toruniu — Oddział „Dom Kopernika”

wartość: 60 gr

barwa: wielobarwny

papier: biały

autor projektu: H. Chyliński, E. Konecki

technika wykonania: staloryt, PWPW

Rysunek znaczka przedstawia w dwóch prostokątach na zielonkawym tle z lewej strony wizerunek Mikołaja Kopernika w owalu według medziorytu Jeremiasza Falcka, z prawej zaś globus jagielloński na tle znaków zodiaku. Na krawędziach poziomych napisy: na górnej M. KOPERNIK 1473—1973, na dolnej wartość 60 gr POLSKA

Zbiory Muzeum Okręgowego w Toruniu — Oddział „Dom Kopernika”

wartość: 2,50 zł

barwa: wielobarwny

papier: biały

autor projektu: H. Chyliński, B. Kowalska

technika wykonania: staloryt, PWPW

Rysunek znaczka przedstawia w dwóch prostokątach na brunatno czerwonym tle z lewej strony wizerunek Mikołaja Kopernika według obrazu Jana Matejki, z prawej zaś system heliocentryczny. Na krawędziach poziomych napisy: na górnej: M. KOPERNIK 1473—1973, na dolnej 2,50 gr POLSKA

Zbiory Muzeum Okręgowego w Toruniu — Oddział „Dom Kopernika”

ZNACZKI W JENIECKICH OBOZACH OFICERÓW POLSKICH PODCZAS II WOJNY ŚWIATOWEJ

1943 r. (10. V.)

Seria: WYDANIE JUBILEUSZOWE Z OKAZJI 400-LECIA ŚMIERCI MIKOŁAJA
KOPERNIKA PRZEZ POCZTĘ W JENIECKIM OBOZIE OFICERSKIM W WOL-
DENBERGU (DOBIEGNIEWIE), nr IV W 13—15

nr IV W. 13

wartość: 5 fen.

barwa: czerwony (5 odmian), próba czarna

papier: biały szorstki, cienki, nieząbkowany

autor projektu: Eugeniusz Pichell

technika wykonania: drzeworyt

Rysunek znaczka przedstawia fragment dziedzińca Collegium Maius w Krakowie z pomnikiem Mikołaja Kopernika dłuta Cypriana Godebskiego. W prawym dolnym rogu inicjał E. P.

nakład: 7 680 sztuk

Zbiory Muzeum Okręgowego w Toruniu — Oddział „Dom Kopernika”

nr IV W. 14

wartość: 10 fen.

barwa: jasnoniebieski i trzy odcienie granatu, próba czarna

papier: biały, szorstki, cieńki, nieząbkowany

autor projektu: Eugeniusz Pichell

technika wykonania: drzeworyt

Rysunek znaczka przedstawia pomnik Mikołaja Kopernika w Warszawie dłuta Bertela Thorwaldsena na tle gwiaździstego nieba i znaków zodiaku. W prawym dolnym rogu inicjał E. P.

nakład: 5 590 sztuk

Zbiory Muzeum Okręgowego w Toruniu — Oddział „Dom Kopernika”

nr IV W. 15

wartość: 20 fen.

barwa: oliwkowy, Próby: czarna, granatowa i 5 odcieni oliwkowej

papier: biały szorstki, cieńki, nieząbkowany

autor projektu: Eugeniusz Pichell

technika wykonania: drzeworyt

Rysunek znaczka przedstawia tytuł dzieła DE / REVOLUTIO / NIBUS / ORBIUM / COELESTIUM / MDXLIII obwiedziony ozdobną banderolą z napisem: POCZTA OB OF. II C KU CZCI KOPERNIKA

nakład: 4 200 sztuk

Zbiory Muzeum Okręgowego w Toruniu — Oddział „Dom Kopernika”

Blok z okazji 400-lecia śmierci Mikołaja Kopernika zawiera znaczki IV W. 13—15 z nagłówkiem z wizerunkiem Kopernika w ozdobnym medalionie umieszczonym w górnej jego części oraz daty: z lewej 24. V. 1543, z prawej 24. V. 1943. Pod medalionem banderola z napisem NICOLAUS COPERNICUS THORUNENSIS

papier: zielonkawy, żeberkowany, średni, nieząbkowany

barwa: znaczki — 5 fen. niebieski, 10 fen. niebieski, 20 fen. szarobrunatny, barwa nagłówka szarobrunatna

autor projektu: Eugeniusz Pichell

na bloku okolicznościowy datownik

nakład: 3 147 sztuk

Zbiory Ottona Karwowskiego

24-V
1543

24-V
1943

NICOLAUS COPERNIC THORUNENSIS

WOLDENBIEZKA OB-OF IIC
24-V-43
OB-OF-IIC

PAŃSTWA EUROPEJSKIE I POZAEUROPEJSKIE

CHINY LUDOWE

1954 r. seria: PORTRETY WYBITNYCH UCZONYCH ŚWIATA

nr Yv. 999

wartość: 2200 jüanów

barwa: brunatno lila

papier: biały, Z 14

Rysunek znaczka przedstawia wizerunek popiersia Mikołaja Kopernika ujętego w prostokątną ozdobną ramkę.

Zbiory Muzeum Okręgowego w Toruniu — Oddział „Dom Kopernika”

ZWIĄZEK SOCJALISTYCZNYCH REPUBLIK RAD

1954 r. seria: PRZYJAŻŃ POLSKO-RADZIECKA

nr Z. 1750

wartość: 1 rubel

barwa: wielobarwny

papier: szaroróżowy, Z 12^{1/2}

Rysunek znaczka przedstawia Mikołaja Kopernika w dostrzegalni we Fromborku według obrazu Jana Matejki. W prawym górnym rogu w medalionie wizerunek Jana Matejki. U dołu napisy: ПОЧТА ЗСRR / КОПЕРНИК / Z OBRAZU J. MA-TEJKI 1873 r.

Zbiory Muzeum Okręgowego w Toruniu — Oddział „Dom Kopernika”

REPUBLIKA FRANCUSKA

1957 r. seria: SŁAWNI UCZENI

nr Z 1153

wartość: 8 franków

barwa: brunatny

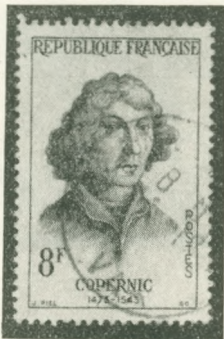
papier: białoszary, Z 13

autor projektu: J. Piel

technika wykonania: miedzioryt

Rysunek znaczka przedstawia wizerunek z popiersiem Mikołaja Kopernika. Napisy: na górnej krawędzi REPUBLIQUE FRANÇAISE, u dołu COPERNIC (1473—1543)

Zbiory Muzeum Okręgowego w Toruniu — Oddział „Dom Kopernika”

REPUBLIKA PARAGWAJU

1965 r. seria: WIELCY FIZYCY

nr Yv. 804

barwa: wielobarwny

papier: podkolorowany

Rysunek przedstawia głowę Mikołaja Kopernika na tle kompozycji z figur geometrycznych

WATYKAN

1966 r. seria: ZNACZEK OKOLICZNOŚCIOWY Z OKAZJI TYSIĄCLECIA PAŃSTWA POLSKIEGO

nr Z. 502

wartość: 50 lirów

barwa: karminowy

papier: białoszary

autor projektu: C. Dąbrowska

Rysunek znaczka przedstawia w łuku półokrągłym, spłaszczonym w jednym z trzech przezroczy z prawej strony fragment dzieła Collegium Maius w Krakowie z pomnikiem Mikołaja Kopernika dłuta Cypriana Godebskiego.

Zbiory Gertrudy i Bogdana Piotrowskich

JEMENSKA REPUBLIKA ARABSKA

1969 r. seria: WYBITNI ASTRONOMOWIE

nr — znaczek w trakcie opracowywania katalogu nie figurował w katalogach z 1969 r.

barwa: wielobarwny

Rysunek znaczka zakomponowany w kwadracie podzielonym na dwa trójkąty wypełnione: górny rysunkiem sputnika III, dolny wizerunkiem Mikołaja Kopernika

Znaczek występuje w bloku, znana jest również seria cięta

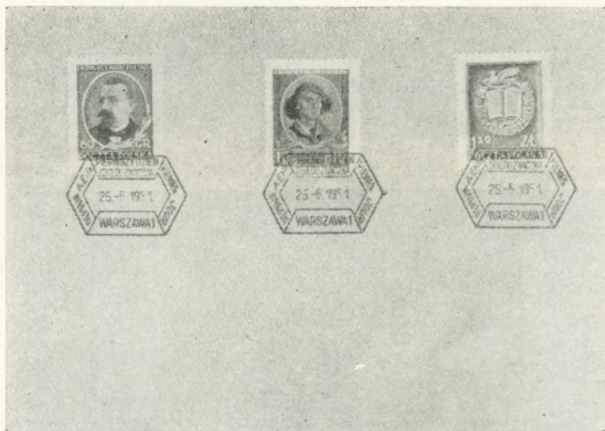
Zbiory Muzeum Okręgowego w Toruniu — Oddział „Dom Kopernika”

FDC KOPERTY PIERWSZEGO DNIA OBIEGU

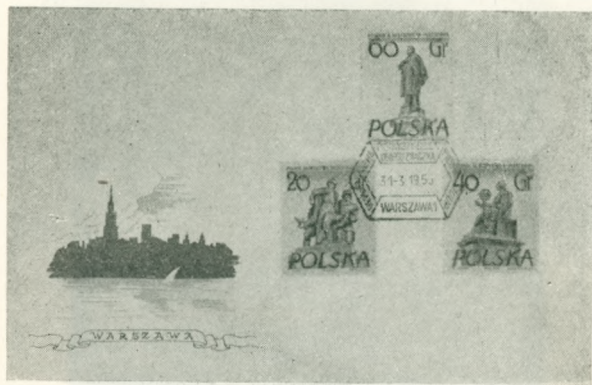
(Numerację oznaczoną symbolem S przyjęto według Ilustrowanego Katalogu Znaczków Polskich z 1969 r.)

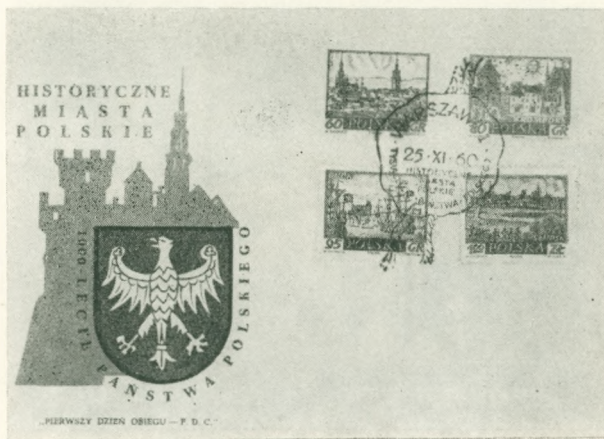
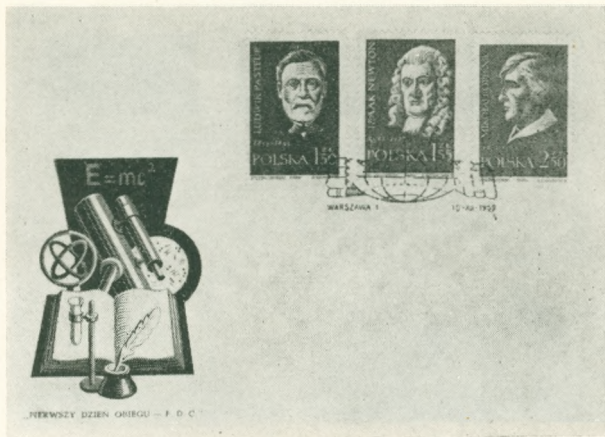
1. Nr S. 9, 25. VI. 1951 r., nr zn. 560, nakład —, wartość 45 zł

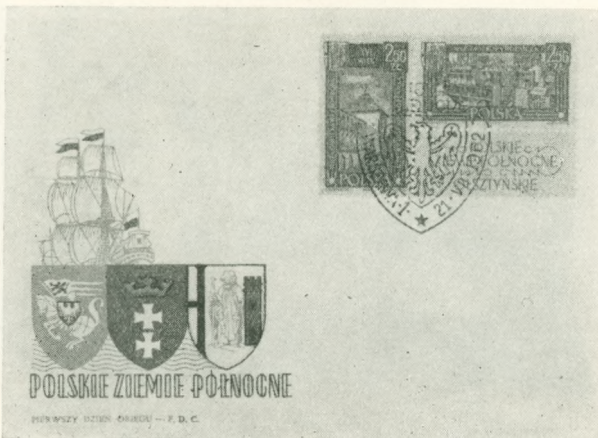
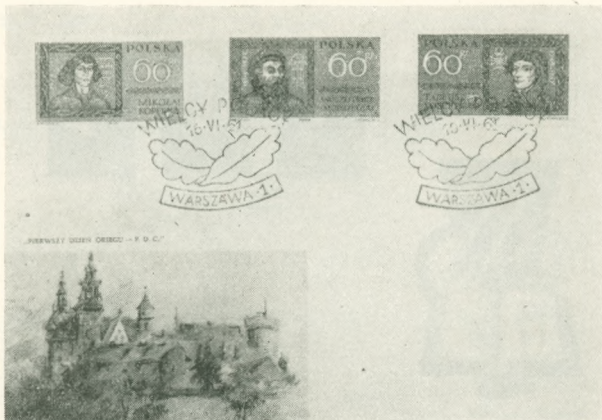

2. Nr S. 68, 22. V. 1953 r., nr zn. 667, 668, nakład —, wartość 90 zł

3. Nr S. 102, 31. III. 1955 r., nr zn. 765, nakład —, wartość 12 zł

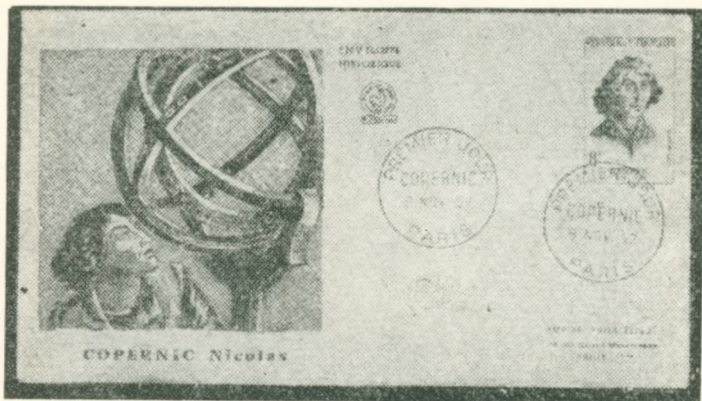

poz. 1—8 zbiory Ottona Karwowskiego

poz. 9. zbiory Muzeum Okręgowego w Toruniu — Oddział „Dom Kopernika”

Republika francuska, 1957 r., FDC

KASOWNIKI OKOLICZNOŚCIOWE

(Zestawiono w układzie chronologicznym)

POLSKA RZECZPOSPOLITA LUDOWA

1. 1943 (24. V.), POCZTA JENIECKA OB OF IIC

Rysunek kuli ziemskiej wokół niej napis: 400 LECIE ŚMIERCI M. KOPERNIKA,
poniżej prostokątny kasownik dzienny WOLDENBERG 24. V. 43 OB OF IIC

2. 1953 (VI—IX) URZĄD POCZTOWY WE FROMBORKU

Prostokątny, z lewej strony widok katedry we Fromborku i daty 1543—1953,
z prawej kasownik dzienny, poniżej napis: ROK KOPERNIKOWSKI

3. 1953 (VII—X), URZĄD POCZTOWY KRAKÓW I

Prostokątny, z lewej u dołu symboliczne słońce, ziemia i księżyc, z prawej u góry kasownik dzienny, napisy: WYSTAWA / MIKOŁAJ / KOPERNIK / COLLEGIUM MAIUS / KRAKÓW

4. 1953 (7—12. VII), URZĄD POCZTOWY BYDGOSZCZ I (Kiosk ruchomy splywu)

Prostokątny, z lewej strony dwie sylwetki na kajaku, z prawej kasownik dzienny, wokół napisy: P.T.T.K. OGÓLNOPOLSKI / SPŁYW / KAJAKOWY / BRDA / W ROKU KOPERNIKOWSKIM 7—12. VII. 1953

5. 1962 (12—27. V.), URZĄD POCZTOWY WE FROMBORKU

Wizerunek Mikołaja Kopernika w medalionie na tle murów, po prawej kasownik dzienny, wokół napis: 12—27. V. 1962 DNI FROMBORKA

6. 1963 (I), URZĄD POCZTOWY WE FROMBORKU

Z prawej strony wieża Mikołaja Kopernika we Fromborku, po lewej kasownik dzienny w kształcie kuli ziemskiej, wokół napis: MUZEUM M. KOPERNIKA FROMBORK

7. 1964 (9—17. V.), URZĄD POCZTOWY W KRAKOWIE

W koło wpisany warszawski pomnik Mikołaja Kopernika, na drugim planie fragment Collegium Maius w Krakowie, wokół napis: WYSTAWA FILATELISTYCZNA JAGIELLINICA 64

8. 1965 (19. II), URZĄD POCZTOWY POZNAŃ 9

W koło wpisany wizerunek Mikołaja Kopernika w owalu, i symbol słońca, poniżej napis: MIKOŁAJ KOPERNIK / POZNAŃ 9 / 19. II. 1965; wokół napis: MIĘDZYNARODOWY ROK SPOKOJNEGO SŁOŃCA POZNAŃ PAŁAC KULTURY

9. 1965 (14. XI.), URZĄD POCZTOWY W ŻNINIE

Między wizerunkami Mikołaja Kopernika z lewej, Jana Sniadeckiego z prawej kasownik dzienny, powyżej napis: III OGÓLNOPOLSKI ZJAZD; poniżej napis: KLUBU FILATELISTÓW POLONICA

10. 1967 (VI—IX), URZĄD POCZTOWY W LIDZBARKU WARMIŃSKIM

Z lewej strony wizerunek Mikołaja Kopernika na tle zamku kiskupów warmińskich w Lidzbarku, po prawej stronie kasownik dzienny, poniżej napis: DNI LIDZBARKA WARMIŃSKIEGO — CZERWIEC—WRZESIEŃ 1967

11. 1968 (12—15. IX), URZĄD POCZTOWY TORUŃ 1

Między wizerunkami Henryka Strobanda (z lewej) i Mikołaja Kopernika (z prawej) kasownik dzienny, napisy: 400 LAT TORUŃSKIEGO, poniżej GIMNAZJUM AKADEMICKIEGO

12. 1969 (15. VI.), URZĄD POCZTOWY WROCŁAW 1

Róża wiatrów oraz napis: RAJD SZLAKIEM KOPERNIKA / TOWARZYSTWO / MIŁOŚNIKÓW / WROCŁAWIA / 15. VI. 1969

13. 1969 (26. VI.), URZĄD POCZTOWY WARSZAWA 1

W środku schematyczne astrolabium, dokoła napis: MIKOŁAJ KOPERNIK 1473—1973, Warszawa 1 26. VI. 1969
(Kasownikiem kasowano koperty pierwszego dnia obiegu I serii jubileuszowej „Kopernik jego życie i działalność”)

14. 1969 (VI—IX), URZĄD POCZTOWY W LIDZBARKU WARMIŃSKIM

Z lewej strony na tle stylizowanego ornamentu wizerunek Mikołaja Kopernika, z prawej kasownik dzienny, napisy: powyżej LIDZBARK WARMIŃSKI, poniżej DNI LIDZBARKA

15. 1970 (25. I), Urząd Pocztowy Poznań 1

Owalny, w środku popiersie Mikołaja Kopernika ujęte z profilu z podniesioną prawą ręką trzymającą astrolabium, obwiedzione napisem: 40 LAT / TEORII HELIOCENTRYCZNEJ / POZNAŃ 1 / 25. I. 1970

16. 1970 (13, 19. II.), URZĄD POCZTOWY TORUŃ 2

Prostokątny, z lewej strony toruński pomnik Mikołaja Kopernika, z prawej kasownik dzienny, napisy: powyżej WIECZORNICA KOPERNIKOWSKA, poniżej MUZEUM OKRĘGOWE W TORUNIU

EUROPA

17. 1957 (9. XI.), FRANCJA, PARYŻ

Kasownik okrągły z napisem: PREMIER JOUR / COPERNIC / 9 NOV. 57 / PARIS, zastosowany na F.D.C. w pierwszym dniu obiegu znaczka z wizerunkiem Kopernika

poz. 1—3 zbiory *Ottona Karwowskiego*

poz. 4 zbiory *Janiny Myślińskiej*

poz. 5, 6, 8, 9, 11, 13, 15, 16 zbiory *Muzeum Okręgowego w Toruniu — Oddział „Dom Kopernika”*

KARTY POCZTOWE

(Numerację oznaczoną symbolem Cp przyjęto według Ilustrowanego Katalogu Znaczków Polskich z 1969 r.)

1. 1931 r. (29. VIII.)

Cp 50, nr 9 — Karta ilustrowana z toruńskim pomnikiem Mikołaja Kopernika dłuta Fryderyka Tiecka na tle ratusza, znak opłat nr 240 (Henryk Sienkiewicz), wartość 15 gr, sygn. nakładu I VIII—1931, barwa oliwkowa, sygn. nakładu II b XI—1931, barwa zielona

2. 1938 r. (11. XI.)

Cp 86, nr 45 — Karta z okazji 20-lecia odzyskania niepodległości. Ilustracja przedstawia fragment dziedzińca Collegium Maius w Krakowie z pomnikiem Mikołaja Kopernika dłuta Cypriana Godebskiego, znak opłat (król Kazimierz Jagiellończyk), wartość 15 gr, barwa brunatna, wartość 30 gr czerwona

Cp 86, nr 10 — Karta z okazji 20-lecia odzyskania niepodległości. Ilustracja przedstawia wizerunek Mikołaja Kopernika według medziorytu Jeremiasza Falcka, znak opłat (król Kazimierz Jagiellończyk), wartość 15 gr, barwa brunatno kremowa

Cp 86, nr 54 — Karta z okazji 20-lecia odzyskania niepodległości. Ilustracja przedstawia warszawski pomnik Mikołaja Kopernika dłuta Bertela Thorwaldsena, znak opłat (król Kazimierz Jagiellończyk), wartość 15 gr, barwa brunatno kremowa

Cp 87, nr 10 — Karta z okazji 20-lecia odzyskania niepodległości. Ilustracja przedstawia wizerunek Mikołaja Kopernika według miedziorytu Jeremiasza Falcka, znak opłat (król Kazimierz Jagiellończyk), wartość 30 gr, barwa czerwono biała

Cp 87, nr 54 — Karta z okazji 20-lecia odzyskania niepodległości. Ilustracja przedstawia warszawski pomnik Mikołaja Kopernika dłuta Bertela Thorwaldsena, znak opłat (król Kazimierz Jagiellończyk), wartość 30 gr, barwa czerwono biała

3. 1944 r. (4. IX.)

Cp 89 i Cp 90 — Powtórzono karty ilustracyjne nr Cp 86 i Cp 87 z czarnym nadrukiem nowej wartości oraz dwóch kwadratów zakrywających starą wartość

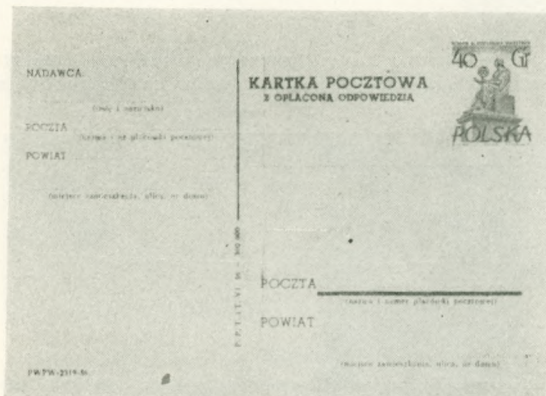

4. 1953 r. (15. X.)

Cp 137 — Karta ilustrowana wydana z okazji 480 rocznicy urodzin i 410 rocznicy zgonu Mikołaja Kopernika ze znaczkiem opłat nr 605, wartość 60 gr, barwa brunatnoczerwona, jasnobrązowa, nakład: 206 000 sztuk

5. 1955 r. (30. VII.)

Cp 138 — Karta ze znaczkiem opłat nr 765 (pomnik warszawski Kopernika), wartość 40 gr, barwa brunatnoczerwona na kartonie kremowym, żółtym, piaskowym, nakład: 32 958 000 sztuk

6. 1956 r. (1. X.)

52 Cp 144 — Karta z opłaconą odpowiedzią ze znaczkiem opłat nr 765 (warszawski pomnik Kopernika), wartość 40+40 gr, barwa brunatnoczerwona na kremowym kartonie, nakład: 590 000 sztuk (dwie sygnatury nakładowe)

7. 1968 r. (20. VIII.)

Cp 390 — Karta z okazji jubileuszu 400-lecia Toruńskiego Gimnazjum Akademickiego. Na karcie znak opłat przedstawia wizerunek Mikołaja Kopernika według toruńskiego portretu astronoma, wartość 1,50 zł, barwa brązowo czerwona, nakład: 107 260 sztuk

Zastosowane skróty:

- Cp — karta pocztowa
- F.D.C. — Pierwszy dzień obiegu
- fen. — fenig
- w. zn — wodny znak
- Yv. — Yvert i Tellier Catalogue de timbres poste
- Z. — Zumstein Briefmarken Katalog
- ZG — ząbkowanie grzebieniowe
- ZL — ząbkowanie liniowe
- ZR — ząbkowanie ramkowe

Bibliografia (wybór):

1. KSIĘSKI Janusz: Copernicana w Polskiej Filatelistyce, *Problemy* 1969, nr 10, s. 619—622, il.
2. (m): Kopernik na znakach pocztowych, *Urania*, 1963, nr 5, s. 153—154, il.
3. MANTERYS Zofia: 400 lat Poczty Polskiej, Warszawa 1958
4. POLSKIE znaki pocztowe, Warszawa 1960—1964, T. I—IV
5. PUCHNIARSKI Roman: Kopernik na znakach pocztowych, *Filatelista* 1969, nr 22, s. 507—510, il.
6. ŻÓLKIEWSKI Stanisław: Całostki Polskie, Warszawa 1958—1961, T. I—III

Katalogi:

1. ILUSTROWANY Katalog Znaczków Polskich, Warszawa 1967
2. YVERT i TELLIER Catalogue de timbres-poste, Paryż 1970, T. I—III
3. ZUMSTEIN Briefmarken-katalog, 1969

Koncepcja i scenariusz wystawy: Janina Mazurkiewicz

Asystenci wystawy: Maria Płocka, Małgorzata Nostitz-Jackowska

Elementy graficzne: Józef Pietrzyk

Fotografie barwne (powiększenia znaczków — eksponatów): Czesław Kuchta
i Jerzy Wardak

Projekt plakatu wystawy: Bohdan Olechnicki

Prace introligatorskie: Zakład Introligatorski Urszuli Marciniakowej

Montaż wystawy: zespół techniczny Muzeum Okręgowego: Joanna Pronobis,
Czesław Muchewicz, Czesław Zielazkowski, Marian Wojciechowski, Wit Uzarski

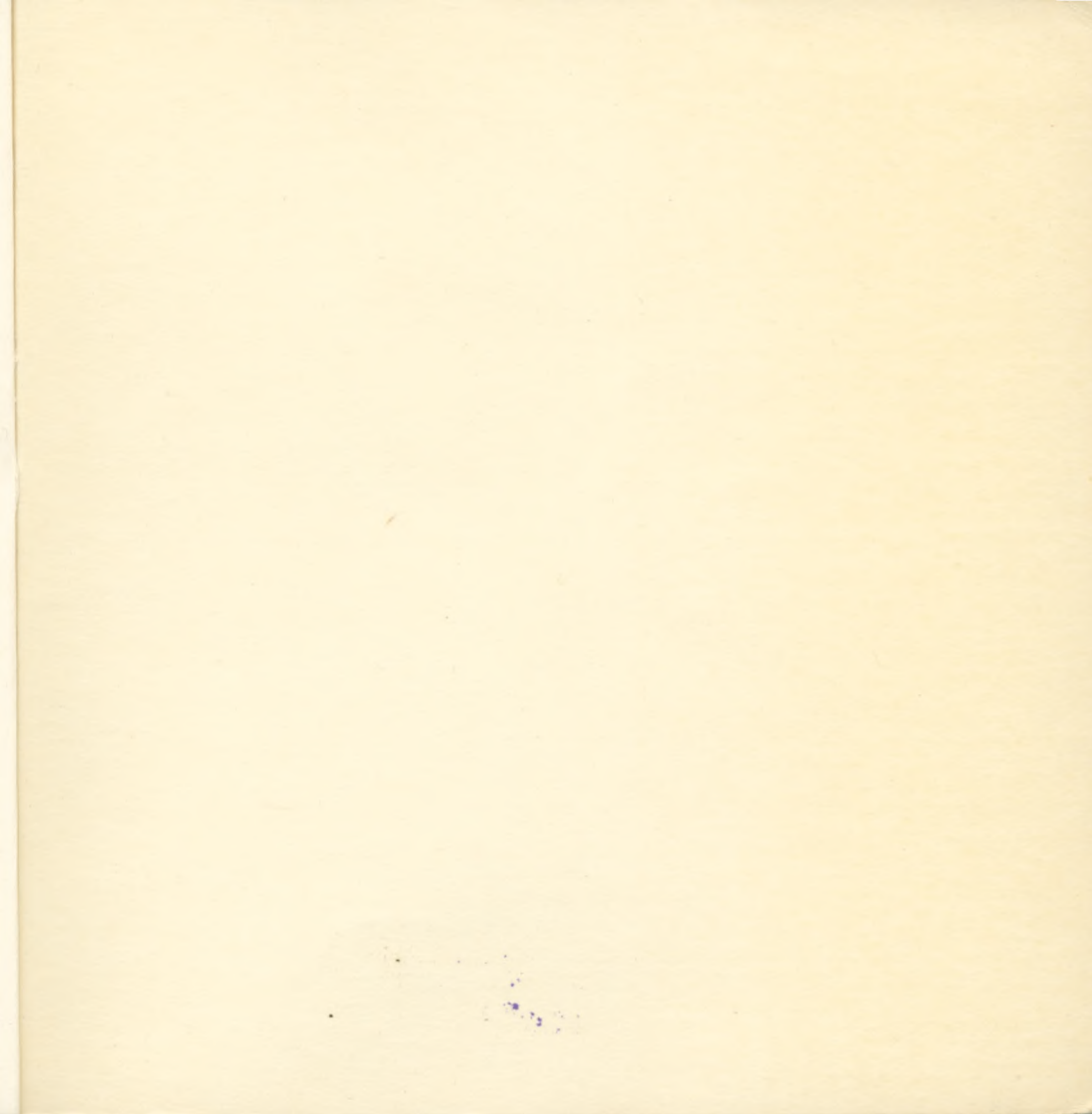
Biblioteka Główna UMK

300045058823

Zakłady Graficzne w Toruniu, zam. 171 — 500 egz. 3,5 ark. druk. — P-15/171

Biblioteka
UMK
Toruń

408781

